

Pravdy a chiméry

■ MARTINA FAKTOROVÁ

L etní dovolené, většinou trávené na slunci, jsou už za námi, ty další ještě v nedohlednu. Mnoho lidí

si vytváří „zásoby sluníčka“ na smutný a depresivní podzim. Co tomu říká odborník MUDr. Milan Matuska z pracoviště korektivní dermatologie a chirurgie

v Českých Budějovicích?

„Je dobré, že názor na sluneční záření se poslední dobou opravdu mění. Konečně si začínáme více uvědomovat skutečnost, že pigmentace je vlastně

O kůži

jednou z ochranných reakcí kůže ve snaze snížit negativní vliv UV záření, které může způsobit mutace kožních buněk a také následný vznik kožních nádorů. Nesmíme zapomenout, že intenzita slunečního záření je na horách a u moře mnohem vyšší. Turistika do exotických krajín i do hor u nás narůstá a ozonová vrstva se také mění. Během letní dovolené je proto sluneční expozice u většiny populace největší. Jedinci s výskytem většího množství pigmentových znamének by měli svůj vztah ke slunci přehodnotit. Známý je i negativní vliv slunce na stárnutí pleti.“

Proč je podzimní období nejvhodnější pro chirurgické zákroky na kůži?

„Takto bych to nespécifikoval. Vlivem slunečního záření může dojít u některých jedinců i ke změně již přítomných pigmentových znamének - jedná se pouze o takzvaný syndrom dysplastických pigmentových névů. Tyto lidi často kontrolujeme po létě a podle nálezu případně domlouváme i chirurgický zákrok. Je pravdou, že rány po chirurgických zákrocích se v chladnějším období někdy lépe hojí. Dá se tedy říci, že naše „hlavní sezona“ je od podzimu do jara. Samozřejmě to ale neplatí univerzálně. Chirurgické výkony lze bez problémů provádět i v létě, záleží na lokalizaci a exponovanosti místa sluncem.“

Pokud jde o nález závažný, roční období pochopitelně nehraje žádnou roli. Časté návštěvy pacientů začátkem června, kdy chtějí odstranit nežádoucí útvar

ještě „do léta“, jsou chybné.“

V jakých případech není dobré s návštěvou lékaře otálet? A pozná laik, která změna na kůži vyžaduje odborné vyšetření?

„Především je důležité občas se prohlédnout. Jsou doporučována různá schémata - změny tvaru, barvy, charakteru, to znamená bolestivost, svědění, krvácení, zarůstání chloupky. Už několikrát jsem se setkal s pacientem, který si takto vytipoval příslušné znaménko a opravdu se trefil.“

V drtivé většině případů je tomu ale naopak. Pacient přichází pro mechanicky vadící, svědící či pobolívající znaménko v kosmeticky významné oblasti a chce jej rychle odstranit. Po prohlídce zbytku těla za pomoci dermatoskopu ale odchází, mírně překvapen, se zcela jiným problémem. Následný výsledek histologického vyšetření opravdu dokazuje, že ta bezvýznamná tmavá skvrna na bérce, která „nijak nevadí“ a „má ji tam

přece tak dlouho“, opravdu patří do skupiny nebezpečných změn. Chci jenom ukázat, že nežádoucí změny pigmentových znamének mohou probíhat i zcela skrytě. Velmi důležitá je skutečnost, že obávaný maligní melanom nemusí vzniknout pouze přeměnou již přítomného pigmentového znaménka, ale i v dospělosti na zcela intaktní kůži. Je tady i určitá genetická vazba, a proto je vhodné u pacientů s těmito problémy nechat vyšetřit i příbuzné v přímé řadě.“

Pokud to shrneme, nejlepším řešením je nechat se vyšetřit příslušným specialistou, který určí nutnost odstranění některých znamének a případně vhodnost dalšího sledování. Při těchto vyšetřeních nám v posledních letech velmi pomáhá přístroj zvaný dermatoskop. Výrazně totiž zkvalitňuje diagnostiku kožních znamének a zlepšuje záchyt maligního melanomu, který je v nejčastějších stádiích svého vývoje velmi dobře léčitelný. Dermatoskop nám velmi pomáhá i při určování způsobu odstranění nežádoucího kožního útvaru. Řadu často i poměrně velikých a nevzhledných neškodných kožních útvarů totiž lze odstranit i bez použití skalpelu, tedy nechirurgicky. Následné hojení a kosmetický efekt takového zákroku jsou daleko příznivější.“

Není to legrace!

„Obávané kožní změny a útvary většinou rostou a mění svoji charakteristiku během určitého období. Nejedná se o změny „ze dne na den“. Drtivá většina pacientů tak může zcela předejít problémům či nebezpečím, které jsou s těmito útvary spojeny. Takovou šanci nám většina jiných zhoubných nádorů bohužel nedává. Přesto někdy celá rodina „sleduje“ určitou pigmentovou afekci řadu let a lékaře vyhledá, až když musí, protože útvar se mezitím změnil třeba v obtěžující kožní vřed. Ale v této fázi je léčba často obtížná a neúspěšná!!!“

A na řadu přijde šilený paradoxní závěr: Brácha tam měl znaménko deset let a nic mu nebylo. Přišel k doktorovi, ten mu to vyřízl a on do roka umřel. Je lepší na to raději nesahat, aby se něco nerozjelo.

Tento velmi nebezpečný a hloupý závěr stojí každý rok mnoho lidí život. Pravda je totiž přesně opačná,“ varuje MUDr. Matuska.